

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ТИЛЕВ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 25051/02)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

27 май 2010 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

22/11/2010

Това решение е окончателно при условията, посочени в чл. 44 § 2 от Конвенцията, но може да претърпи редакционни промени.

По делото „Тилев срещу България“,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ като камера в състав:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *председател*,
Ренате Йегер (Renate Jaeger),
Карел Юнгвирт (Karel Jungwiert),
Райт Марусте (Rait Maruste),
Изабел Беро-Льофевр (Isabelle Berro-Lefèvre),
Миряна Лазарова Трайковска (Mirjana Lazarova Trajkovska),
Здравка Калайджиева, *съдии*,

и Клаудия Вестердик (Claudia Westerdiek), *секретар на Отделението*,
след обсъждане в закрито заседание на 4 май 2010 г.,
се произнесе със следното съдебно решение, постановено на същата дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 25051/02) срещу Република България, подадена на 18 юни 2002 г. пред Съда на основание на член 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от българския гражданин г-н Кирил Костов Тилев („жалбоподателят“).

2. Жалбоподателят се представлява от г-н Д. Митков и г-жа С. Василева, адвокати в София. Българското правителство („Правителството“) се представлява от своя агент – г-жа С. Атанасова от Министерството на правосъдието.

3. Жалбоподателят се оплаква от нарушение на правото му мирно да се ползва от притежанията си поради неизпълнение на окончателното съдебно решение от страна на българските власти. Той се оплаква също така от продължителността на производството за обезщетение за вреди срещу властите.

4. На 27 ноември 2007 г. Съдът обявява жалбата за частично недопустима и решава да съобщи на Правителството за оплакванията по член 6 § 1 от Конвенцията и член 1 от Протокол № 1, свързани с неизпълнение на окончателното съдебно решение и с продължителността на съдебното производство за обезщетение на вреди. Като се позовава на възможността, предоставена от член 29 § 3 от Конвенцията, Съдът решава също така да се произнесе едновременно по допустимостта на жалбата и по същество.

ФАКТИТЕ**I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО**

5. Жалбоподателят е роден през 1937 г. и живее в Пловдив.

А. Спорът за два парцела земеделска земя, ползвани от жалбоподателя

6. В началото на 90-те години на XX век жалбоподателят е вписан в търговския регистър под наименованието ЕТ „Тилкомерс – Кирил Тилев” и основава собствена фирма за животновъдство и земеделие.

7. На 4 август 1997 г. в качеството си на едноличен търговец той сключва договор за наем на земеделска земя с Министерството на земеделието. По силата на този договор министерството отдава под наем на жалбоподателя за срок от десет години два парцела в близост до село Брестница (община Тервел) с площ 5 720 дка, които са държавна собственост. Годишният наем възлиза на 149 044 888 стари лева (BGL).

8. През 1998 г. върху част от земята жалбоподателят отглежда жито и ечемик, а останалата част от нея подготвя за отглеждане на царевица. В края на 1998 г. поради финансови затруднения той започва преговори с Министерството на земеделието (министерството) за намаляване на наема за следващата година. Двете страни не стигат до споразумение. На 2 ноември 1998 г. министерството изпраща на жалбоподателя препоръчано писмо, с което го уведомява, че едностранно прекратява договора за наем. Жалбоподателят твърди, че никога не е получавал такова писмо.

9. На 15 февруари 1999 г. министерството настоява кметът на община Тервел да упражни правомощията си по член 34 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи и да изгони жалбоподателя от въпросните два парцела.

10. На 25 март 1999 г. кметът на Тервел нарежда евикцията на жалбоподателя. На 30 април 1999 г. министерството отдава под наем същите парцели на други двама предприемачи. Същия ден новите наематели влизат във владение на парцелите и започват да обработват земята със селскостопанска техника.

11. На 8 юли 1999 г., след като научава за заповедта за евикция на кмета на Тервел, жалбоподателят я обжалва пред Добричкия окръжен съд. Освен това той иска спиране на изпълнението ѝ до края на производството пред административния съд.

12. На 8 юли 1999 г. Добричкия окръжен съд прекратява изпълнението на заповедта за евикция. На 5 август 1999 г. жалбоподателят информира кмета за решението на окръжния съд и го приканва да вземе необходимите мерки за изпълнение на съдебното разпореждане. Кметът не го изпълнява. Заинтересованото лице се обръща към районната прокуратура в Тервел с искане да нареди на полицията да възпрепятства влизането във владение на новите наематели на земята, както и жътвата на реколтата, което му е отказано на 27 септември 1999 г. Постановлението на районната прокуратура в Тервел е потвърдено от всички висшестоящи прокуратури.

13. С решение от 28 декември 1999 г. Добричкия окръжен съд отменя постановлението за евикция на жалбоподателя. Той отбелязва, че член 34 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи дава право на министерството да поиска от кмета на общината по

местонахождение да издаде заповед за изземване на имотите от лица, които ги ползват без правно основание. Съдът обаче констатира, че заинтересованото лице ползва двата парцела по силата на дългосрочен договор за наем, докато министерството не е представило на кмета никакво доказателство за ефективното прекратяване на договора за наем. Съдът стига до заключението, че заповедта на кмета е неправомерна. Решението не е обжалвано и придобива силата на пресъдено нещо на 15 февруари 2000 г.

14. На 18 февруари и 7 март 2000 г. жалбоподателят настоява пред кмета на Тервел владението върху двата парцела да му бъде възстановено в изпълнение на съдебното решение от 28 декември 1999 г., като получи и обезщетение за претърпените вреди. Той се позовава на член 51 от Закона за административното производство. С две писма, съответно от 25 февруари и 8 март 2000 г., кметът го информира, че той няма право да разпорежи възстановяването на владението върху земеделска земя, собственост на държавата, тъй като това е от компетенцията на Министерството на земеделието.

15. На 28 февруари 2000 г. жалбоподателят се обръща към министъра на земеделието и към областния управител с молба за възстановяване на владението му върху въпросната земя и за обезщетение. По негова преценка претърпените вреди възлизат на 652 750 лева (BGN). С писмо от 22 март 2000 г. министърът отговаря на жалбоподателя, че следва да се установят характерът и стойността на неговите претенции. В писмото на министъра не се разглежда въпросът за възстановяването на владението върху земеделските земи.

16. На 7 март 2000 г. жалбоподателят подава жалба по административен ред пред Добричкия окръжен съд срещу кмета на Тервел заради отказа на последния да изпълни съдебното решение от 28 декември 1999 г. На 12 април 2001 г. съдът отхвърля жалбата му с мотива, че действията или бездействията на органи, свързани с изпълнението на съдебно решение, не представляват административни действия от гледна точка на вътрешното право и съответно не подлежат на съдебен контрол. Съдът заявява, че разглеждането на жалбата не влиза в неговите компетенции. Решението е потвърдено на 29 декември 2001 г. от Върховния административен съд.

17. Към 15 декември 2005 г. жалбоподателят все още не е възстановил владението си върху двата парцела земеделска земя.

Б. Искът за обезщетение за вреди срещу Министерството на земеделието и кмета на Тервел

18. На 30 март 2000 г. жалбоподателят завежда иск за обезщетение за вреди пред Софийски градски съд срещу Министерството на земеделието, областния управител на Добрич и кмета на Тервел. Той иска обезщетение за претърпени имуществени и неимуществени вреди вследствие изпълнението на заповедта за евикция на кмета на Тервел и отказа на ответниците да възстановят владението му върху двата парцела земеделска земя след отмяната на въпросната заповед от административните съдилища. Жалбоподателят се позовава на член 1

от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. Софийски градски съд се счита за компетентен да разгледа само иска за обезщетение срещу министерството, тъй като отговорността на областния управител и на кмета за вреди е от компетенцията на Добричкия окръжен съд. Копие от обявлението за започване на процедура е изпратено на окръжния съд, който образува гражданско производство.

19. На 14 юни 2000 г. Добричкия окръжен съд се отказва в полза на Пловдивския окръжен съд и му препраща делото. Междувременно жалбоподателят оттегля иска си за обезщетение срещу областния управител. Малко по-късно Софийският апелативен съд отменя определението на Софийски градски съд, според което исквете на жалбоподателя срещу двамата ответници следва да се разгледат поотделно, и изпраща преписката по делото срещу министерството в Пловдивския окръжен съд.

20. На 15 април 2003 г. Пловдивският окръжен съд установява, че преписката по делото е пълна и заявява, че ще вземе решение по него. По-късно обаче той констатира, че жалбата е по член 49 от Закона за задълженията и договорите, възобновява разглеждането на делото и отсъжда жалбоподателят да плати необходимите държавни такси за образуване на дело. Последното съдебно заседание се провежда на 29 октомври 2003 г.

21. С решение от 27 август 2004 г. Пловдивският окръжен съд осъжда ответниците да платят 10 000 BGN обезщетение за неимуществени вреди и 376 413,71 BGN обезщетение за имуществени вреди, причинени от изпълнението на незаконната заповед за евикция. Постановената сума за претърпени имуществени вреди включва, наред другото, обезщетение за загубената реколта. В своето решение окръжният съд преквалифицира гражданския иск в иск за обезщетение по член 49 от Закона за задълженията и договорите, а не по член 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. Министерството обжалва това решение.

22. На 14 септември 2005 г. Пловдивският апелативен съд отменя решението на първата инстанция. Според него, след като е преквалифицирал претенциите на жалбоподателя и ги е разгледал по член 49 от Закона за задълженията и договорите вместо по член 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, окръжният съд се е произнесъл по невалиден иск. В допълнение, постановеното обезщетение надвишава претенциите на заинтересованото лице.

23. На 9 юли 2007 г., в отговор на подадената жалба от жалбоподателя, Върховният касационен съд отменя решението на апелативния съд и връща делото за преразглеждане. Върховният съд счита, че правната квалификация на действието на жалбоподателя, дадена от съда на първа инстанция, е правилна.

24. С решението си от 21 декември 2007 г. апелативният съд приема, че гражданската отговорност на министерството и на община Тервел трябва да се повдигне по член 49 от Закона за задълженията и договорите и постановява изплащането на жалбоподателя на 356 231

BGN обезщетение за понесени имуществени вреди и 10 000 BGN обезщетение за понесени неимуществени вреди.

25. Ответниците подават касационна жалба. С решение от 6 ноември 2009 г. Върховният касационен съд отменя решението на Пловдивския апелативен съд и отхвърля претенциите на жалбоподателя. Той стига до заключението, че в случая член 49 от Закона за задълженията и договорите е неприложим – жалбоподателят всъщност иска обезщетение за неизпълнение на договорните задължения на наемодателя, а в такива случаи националното законодателство не позволява да се търси отговорност на ответника за вреди.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

26. Член 34 от версията на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, в сила към момента на фактите, разрешава на кмета да издаде заповед за изземване на имотите от лицата, които ги ползват без правно основание (алинея 1). Заповедта за евикция се издава по искане на собственика на земята (пак там). Тя може да се оспорва пред административните съдилища, които биха могли да спрат нейното изпълнение до края на производството (точка 2).

27. Според член 51 от Закона за административното производство от 1979 г. (отменен) при отмяна на административен акт от страна на административните съдилища след неговото изпълнение, органът, постановил отмяната на въпросния акт, се задължава да възстанови правата на заинтересованото лице в срок от един месец или да му осигури адекватно обезщетение.

28. Според член 49 от Закона за задълженията и договорите лицето, възлагащо изпълнението на дадена функция или дейност на друго лице, отговаря за причинените вреди на трети лица от същото това лице при изпълнение на възложената му функция или дейност.

29. Член 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди дава възможност за обезщетение на гражданите за претърпени имуществени и неимуществени вреди по вина на държавни органи или агенти, във връзка с неправомерни действия или бездействия при изпълнение на техните административни функции. Всеки, който твърди, че е претърпял вреди от актове, попадащи в обхвата на този закон, няма право на обезщетение по общите правила за завеждане на иски, включително членове 49 и 45 от Закона за задълженията и договорите. Според установената практика на българските съдилища Законът за отговорността на държавата и общините за вреди е специален текст, който представлява дерогация на общия режим на гражданската отговорност (вж. *реш. № 1370 от 16.12.1992, гр. д. № 1181/92, ВС IV г. о.*).

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА ПОРАДИ НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕШЕНИЕТО НА ОКРЪЖНИЯ СЪД ОТ 28 ДЕКЕМВРИ 1999 Г.

30. Жалбоподателят твърди, че е нарушено право му на достъп до съд, тъй като вътрешните органи не са изпълнили съдебното решение за отмяна неговата евикция от двата парцела земеделска земя. Той се позовава на член 6 § 1 от Конвенцията:

„Всяко лице, при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения (...) има право на справедливо и публично гледане на неговото дело (...) от независим и безпристрастен съд (...)”

31. Жалбоподателят твърди, че решението от 28 декември 1999 г. на Добричкия окръжен съд отменя заповедта за евикция от двата парцела земеделска земя, отдадени му под наем от Министерството на земеделието. С оглед на разпоредбите на член 51 от Закона за административното производство, държавните органи са длъжни да възстановят владението му върху въпросната земя. Въпреки многократните му молби, нито кметът, нито Министерството на земеделието взимат необходимите мерки за изпълнение на окончателното решение на вътрешните съдилища. Жалбоподателят твърди също така, че вътрешното право не предвижда никакво ефективно средство за принуда над властите да изпълнят решение на административния съд.

32. Правителството се противопоставя на това становище. То отбелязва първо, че жалбоподателят е бил отстранен от парцелите, тъй като договорът му за наем е бил прекратен от министерството. Следователно той вече не е имал право да обработва земята. Относно твърденията на жалбоподателя, че административните власти са бездействали вместо да изпълнят окончателното решение на окръжния съд, Правителството отбелязва, че първоначално жалбоподателят е сезирал административен орган, които не е бил компетентен да възстанови владението му върху земята, в частност кмета на община Тервел. Относно резултата от съдебното производство, образувано след отказа да бъде изпълнено решението от 28 декември 1999 г., ответното Правителство е на мнение, че съдебните органи са приложили правилно вътрешното законодателство и с основание са се обявили за некомпетентни да упражнят контрол върху законността на действията или бездействията на администрацията, свързани с изпълнението на съдебното решение.

A. Допустимост

33. Съдът констатира, че тази част от жалбата не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Съдът отбелязва освен това, че тя не е недопустима на друго основание. Следователно трябва да бъде обявена за допустима.

Б. По същество

34. Съдът напомня, че член 6 § 1 от Конвенцията гарантира на всеки правото на достъп до съд. Но това право би било илюзорно, ако вътрешноправната система на Високодоговореща държава позволява едно окончателно, обвързващо съдебно решение да не бъде приведено в изпълнение в ущърб на една от страните. Следователно изпълнението на решение, произнесено от съд, трябва да се счита за неделима част от “производството” за целите на член 6 от Конвенцията (вж. *Хорнсби срещу Гърция (Hornsby c. Grèce)*, 19 март 1997 г., § 40, *Сборник решения 1997-II*).

35. Съдът подчертава значението на изпълнението на съдебните решения в контекста на административния спор. Чрез подаване на жалба за отмяна пред административните съдилища на държавата, жалбоподателят се стреми не само към прекратяване на действието или бездействието, но също така и към премахването на практическия ефект от него (вж. *Хорнсби срещу Гърция*, цитирано по-горе, § 41). Ефективната защита на жалбоподателя налага на административния орган задължението да се подчини на постановеното съдебно решение. Съдът също така е приел, че намесата на държавата в дадено изпълнително производство би могла да се окаже оправдана при специфични обстоятелства. Подобна намеса обаче не може да води до възпрепятстване, анулиране или прекалено забавяне на изпълнението, нито да поставя под въпрос същината на постановените решения (вж. *Имобилиаре Сафи срещу Италия (Immobiliare Saffi c. Italie)* [ГК], № 22774/93, § 74, ЕСПЧ 1999-V; *Зазанис и други срещу Гърция (Zazanis et autres c. Grèce)*, № 68138/01, § 36, 18 ноември 2004 г.).

35. Съдът разглежда обстоятелствата и установява, че на 30 април 1999 г. жалбоподателят е бил отстранен от двата парцела, които е ползвал, със заповед на кмета на Тервел. Той оспорва законността на въпросната заповед, отменена с решение от 28 декември 1999 г. на Добричкия окръжен съд, което придобива окончателен характер на 15 февруари 2000 г. След тази дата жалбоподателят вече разполага с окончателно съдебно решение, което установява незаконността на евикцията му от двата парцела земеделска земя, които ползва.

36. Вярно е, че съдебното решение само отменя заповедта за евикция, без да постановява изрично възстановяване на владението на жалбоподателя върху двата парцела. При все това самата цел на жалбата е да се отстранят последиците от незаконния административен акт, така че да се възстанови положението на жалбоподателя отпреди издаването на заповедта от 25 март 1999 г. Съдът отбелязва, че по силата на член 51 от Закона за административното производство жалбоподателят има право на *restitution integrum*, т.е. на адекватно обезщетение (вж. параграф 27 по-горе). Той подава съответно молби към различни административни органи на изпълнителната власт на местно и централно равнище (вж. параграфи 14 и 15 по-горе). Трябва да се подчертае, че въпреки тези постъпки на жалбоподателя, съдебното решение остава неизпълнено в продължение на няколко години (вж. параграф 17 по-горе).

37. Правителството твърди, че жалбоподателят не може да възстанови владението си върху въпросните парцели, тъй като договорът му за наем е едностранно прекратен от Министерството на земеделието. Истина е, че жалбоподателят извлича правото си на ползване на двата парцела земеделска земя от договора за наем от 4 август 1997 г. (вж. параграф 7 по-горе). При все това Съдът констатира наличието на несъгласие между страните по въпроса дали договорът е бил прекратен и от коя дата: Правителството твърди, че решението на министъра на земеделието е съобщено на жалбоподателя с препоръчано писмо, а жалбоподателят твърди, че никога не е получавал такова писмо (вж. параграф 8 по-горе). При всички случаи Съдът счита, че по валидността на договора следва да се произнесат вътрешните съдилища, а той самият не бива да изземва тяхната функция. Съдът отбелязва, че този проблем е разгледан от Добричкия окръжен съд, който констатира отсъствието на доказателства за прекратяване на въпросния договор (вж. параграф 13 по-горе).

38. Правителството отбелязва също така, че като се е обърнал към кмета на Тервел с молба за възстановяване владението му върху въпросните парцели, жалбоподателят не е сезирал компетентния административен орган за целта. Съдът отбелязва обаче, че жалбоподателят е адресирал молбата си и до Министерството на земеделието, което не е предприело никакви действия, без да даде каквото и да било обяснение (вж. параграфи 15 и 17 по-горе). Съдът счита, че бездействието на властите лишава от практически ефект окончателното решение на Добричкия окръжен съд, което е в полза на жалбоподателя.

39. За отбелязване е също така, че претърпяват неуспех опитите на жалбоподателя да оспори пред административните съдилища отказа на властите да изпълнят решението. Главната причина за този неуспех е практиката на съдилищата, според която действията или бездействията на администрацията при изпълнение на съдебно решение не подлежат на никакъв съдебен контрол (вж. параграф 16 по-горе). Следователно изпълнението на решенията на административния съд срещу органите на изпълнителната власт е оставено изцяло на преценката на последната, поради което жалбоподателят не е разполагал с ефективен съдебен контрол върху отказа на тези органи да изпълняват решението на съда, постановено в негова полза (вж. *mutatis mutandis* *Имобилиаре Сафи*, цитирано по-горе, §§ 72 и 74).

40. Тези данни са достатъчни на Съда, за да стигне до заключението, че държавните органи не са изпълнили задължението си да приведат в изпълнение окончателното съдебно решение, като по този начин са лишили от практически ефект правото на жалбоподателя на достъп до съд. Следователно е налице нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 1 ОТ ПРОТОКОЛ №1

41. Жалбоподателят привежда същите аргументи и по отношение на член 6 § 1 (31 вж. параграф по-горе), като твърди, че отказът да се

възстанови владението върху двата парцела земеделска земя след решението на Добричкия окръжен съд представлява необосновано нарушение на правото му на мирно ползване на притежанията. Той се позовава на член 1 от Протокол № 1:

„Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своите притежания. Никой не може да бъде лишен от своите притежания освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право.

Предходните разпоредби не накърняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито сметнат за необходими за осъществяването на контрол върху ползването на притежанията в съответствие с общия интерес или за осигуряване на плащането на данъци или други постъпления или глоби.”

42. Правителството подчертава още веднъж, че евикцията на жалбоподателя не е била незаконна, тъй като договорът му за наем е бил прекратен и той е нямал право да ползва въпросните два парцела. Още повече, че парцелите са били дадени под наем на други двама предприемачи. Правителството счита, че при тези обстоятелства жалбоподателят не може да претендира за защита по член 1 от Протокол № 1. По-нататък то обяснява, че в рамките на иска за обезщетение, предявен срещу кмета и Министерството на земеделието, на първа инстанция съдът постановява плащането на определена сума на жалбоподателя за реколтата, която не е могъл да ожъне (вж. параграф 21 по-горе).

А. Допустимост

43. Съдът констатира, че тази част от жалбата не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Съдът отбелязва освен това, че тя не е недопустима по друго основание. Следователно трябва да бъде обявена за допустима.

Б. По същество

44. Съдът отбелязва, че жалбоподателят не е собственик на парцелите и ги ползва по силата на дългосрочен договор за наем, сключен с техния собственик (вж. параграф 7 по-горе). Съдът припомня, че ако е достатъчно добре установено и изискуемо, „вземането” също може да представлява „притежание” по смисъла на член 1 от Протокол № 1 (вж. сред много други *Бурдов срещу Русия* (*Bourдов c. Russie*), № 59498/00, § 40, ЕСПЧ 2002-III; *Ясиуниене срещу Литва* (*Jasiūnienė c. Lituanie*), № 41510/98, § 44, 6 март 2003 г.). Като разглежда оплакванията на жалбоподателя по 6 § 1 във връзка с правото на достъп до съд, Съдът установява, че решението от 28 декември 1999 г., заедно с разпоредбите на член 51 от Закона за административното производство, задължава властите да възстановят владението на жалбоподателя върху двата парцела или да го обезщетят по друг адекватен начин (вж. параграф 37 по-горе). Това решение е придобило сила на пресъдено нещо и Съдът е на мнение, че на

властите е вменено задължение, което представлява достатъчно добре установено и изискуемо вземане за жалбоподателя, равностойно на притежание по смисъла на член 1 от Протокол № 1.

45. Възраженията на ответното Правителство във връзка с прекратяването на договора за наем и обезщетяването на жалбоподателя с определена сума за неожънатата реколта (вж. параграф 43 по-горе) не поставя под съмнение съществуването на „притежание“, попадащо под защитата на член 1 от Протокол № 1. Съдът вече е установил, че въпросът, дали договорът за наем е бил прекратен и от коя дата, е спорен за страните. Вътрешните съдилища стигат до заключението, че няма доказателства на прекратяването на договора (вж. параграф 38 по-горе). Относно споменатото от Правителството обезщетение Съдът отбелязва, че вътрешните съдилища в крайна сметка са отхвърлили жалбата за обезщетение за вреди и приема, че не би могло да се търси отговорност от властите за вреди (вж. параграф 25 по-горе).

46. Държавните органи не са изпълнили окончателното решение на Добричкия окръжен съд в полза на жалбоподателя от 28 декември 1999 г. Това неизпълнение представлява намеса в правото на жалбоподателя на неприкосновеност на неговите притежания, както е указано в първото изречение от първия параграф на член 1 от Протокол № 1. Правителството не представя никакъв аргумент, който би могъл да оправдае тази намеса от гледна точка на въпросната разпоредба на Конвенцията (вж. параграфи 37 – 40 по-горе).

47. Следователно е налице нарушение на член 1 на Протокол № 1.

III. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА ПОРАДИ ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТТА НА ПРОИЗВОДСТВОТО ЗА ОБЕЗЩЕТИЕ ЗА ВРЕДИ

48. Жалбоподателят се оплаква също така от прекомерната продължителност на гражданското производство за обезщетение за вреди, което той инициира на 30 март 2000 г. Той се позовава на член 6 § 1 от конвенцията:

„1. Всяко лице, при решаването на правен спор относно (...) основателността на каквото и да е наказателно обвинение срещу него, има право на справедливо и публично гледане на неговото дело (...) от (...) съд.“

49. Правителството отхвърля твърденията на жалбоподателя, като счита, че въпросното производство не е било ненужно забавено.

A. Допустимост

50. Съдът констатира, че тази част от жалбата не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Съдът отбелязва освен това, че тя не е недопустима на друго основание. Следователно трябва да бъде обявена за допустима.

Б. По същество

51. Въпросното производство започва на 30 март 2000 г. и завършва на 6 ноември 2009 г. с решение на Върховния касационен съд (вж. параграфи 18 и 25 по-горе). То продължава девет години и седем месеца пред три съдебни инстанции.

52. Съдът припомня, че разумната продължителност на производството се определя в зависимост от обстоятелствата и като се имат предвид критериите, утвърдени в практиката на Съда, а именно: сложността на делото, поведението на жалбоподателя и това на компетентните органи (*Фридлиндър срещу Франция (Frydlender c. France)* [ГК], № 30979/96, § 43, ЕСПЧ 2000-VII).

53. Делото не е от особена сложност – то се отнася до правото на жалбоподателя на обезщетение за вреди, претърпени вследствие на евикция от ползваната от него земя, поради отказа на властите да изпълнят съдебното решение от 28 декември 1999 г. Съдът счита, че въпреки липсата на сложност, спорът е от голямо значение за жалбоподателя, който предявява граждански иск за обезщетение срещу държавни органи за претърпени вреди поради техни незаконни действия и бездействия.

54. Съдът отбелязва, че с поведението си жалбоподателят не е предизвикал значително забавяне на производството. Той обаче констатира, че при разглеждане на делото на първа инстанция много време е отнело разделянето и след това обединяването на образуваните производства срещу двамата ответници (вж. параграфи 18 и 19 по-горе), от една страна, и на преквалификацията на предявения иск от жалбоподателя, от друга (вж. параграф 20 по-горе). В допълнение, от последното съдебно заседание на окръжния съд до произнасянето на неговото решение минават десет месеца (вж. параграфи 20 и 21 по-горе), като Правителството не е представило никакво обяснение за това забавяне. Съдът отбелязва също така, че колебанията на съдилищата относно правната квалификация на гражданския иск на жалбоподателя стават причина Върховният касационен съд да върне делото на второинстанционния съд (вж. параграфи 22 и 23 по-горе). По този начин към продължителността на производството се добавят две години и три месеца.

55. В заключение, като има предвид липсата на сложност на гражданското дело, неговото значение за жалбоподателя и значителното забавяне по вина на българските власти, Съдът счита, че в този случай продължителността на гражданското производство е прекомерна. Следователно е налице нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията.

IV. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

56. Съгласно член 41 от Конвенцията,

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

57. Съдът отбелязва, че жалбоподателят не е предявил иск за справедливо обезщетение съобразно изискванията на член 38 § 1 от Правилника на Съда. Следователно Съдът не счита за уместно да се произнася по този въпрос, както и да присъжда съответно обезщетение на жалбоподателя.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ
ЕДИНОДУШНО:

1. *Обявява* жалбата за допустима по отношение на оплакванията, свързани с правото на жалбоподателя на достъп до съд, необосновано нарушение на правото му на мирно ползване на притежанията и прекомерната продължителност на иницирираното от него гражданско производство;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията, гарантиращ правото на достъп до съд, поради неизпълнение на окончателно съдебно решение в полза на жалбоподателя;
3. *Постановява*, че е налице нарушение на член 1 на Протокол № 1 поради неизпълнение на гореспоменатото съдебно решение;
4. *Постановява*, че е налице нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията поради прекомерната продължителност на гражданското производство, иницирирано от жалбоподателя.

Изготвено на френски език и оповестено писмено на 27 май 2010 г. съгласно член 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
Секретар

Пеер Лоренцен
Председател